

1. Lasi Ingas Ābeles romāna „Duna” pēcvārda fragmentu un liec trūkstošās pieturzīmes! (10 p.)

Avots A

1. Oficiālajā vēsturē laiku bieži vien sev paņem kāda spēcīga personība tāpēc nereti mēs sakām – cara laiks, Ulmaņa laiks, Hitlera laiks...
2. Pēckarš Latvijā bija Staļina laiks traģisks pretrunīgs viens no sarežģītākajiem laikiem Latvijas vēsturē, kas turpinājās līdz Staļina nāvei 1953. gadā.
3. Uzvarētājus netiesā, un pasaule līksmoja par Otrā pasaules kara beigām, bet Baltijā daļa iedzīvotāju no mājām pārvācās uz mežiem gaidīdami Sabiedroto spēku atbalstu un Latvijas neatkarības atgūšanu.
4. Tā vietā viņi sagaidīja nežēlīgas represijas izsūtīšanu uz Sibīriju nošaušanu bez tiesas kā arī jāpiemin iespaidīgs skaits trimdā devušos, kas kara beigās ar kuģiem nonāca Vācijā vai ar bēgļu laivām pāri jūrai sasniedza Zviedriju.
5. Maskavas uztiptā piespiedu kolektivizācija iznīcināja lielu tiesu vecsaimniecību kuras ieskaitīja budžu (kulaku) kārtā bet to saimniekus aplika ar neizpildāmām nodevām un visbeidzot izsūtīja uz Sibīriju operācijā „Krasta banga” 1949. gada 25. martā.
6. Protams bija daļa cilvēku, kuri ar entuziasmu piedalījās jaunās, laimīgās padomju dzīves celtniecībā, bet pārējiem lielas izvēles nebija, jo ja ir atņemts pats svarīgākais cilvēka eksistences pamats brīvība un dzimtene tad cīņa kļūst bezjēdzīga un atliek varai piemēroties.
7. Staļina laiks iezīmīgs ar dzelzs disciplīnu un apdullinošu propagandu un neapmierināto iznīcināšanu čekas uzraudzību un visatļautību, tomēr kā esmu mēģinājusi parādīt savā romānā visu izšķir cilvēka personība.
8. To labi pateikusi Lidija Lasmane-Doroņina disidente un politieslodzītā kura 14 savas dzīves gadus nosēdējusi padomju cietumos.
9. „Arī starp čekistiem bija iecītīgi cilvēki, kas prata palīdzēt likuma ietvaros, bet visbriesmīgākie bija tie, kas gribēja izkalpoties jo viņi jau nedarbojās likuma vārdā viņi darbojās lai izkalpotos varai un tie bija viszvēriskākie,” ar nožēlu atzīst bijusī disidente.
10. Ir tiešām grūti pasaulei izskaidrot daudzus pretrunīgus vēstures notikumus kā piemēram Latviešu leģiona būtību, kad pirmās brīvvalsts laikā augusī brīvā paaudze zudusī, samaltā paaudze ar nacistu armijas ieročiem rokās aizsargāja dzimto zemi pret boļševiku daudzkārt lielākiem spēkiem radīdami Kurzemes cietokšņa fenomenu kara beigās, ko Sarkanajai armijai tā arī neizdevās iekarot līdz pat kapitulācijai.

1.1. Nosaki hronoloģiskās robežas (no kura līdz kuram gadam) avotā A minētajiem laika periodiem Latvijas vēsturē! (8 p.)

- Cara laiks _____
- Pirmā brīvvalsts _____
- Ulmaņa laiks _____
- Hitlera laiks _____

1.2. Paskaidro jēdzienus! (5 p.)

- Kolektivizācija _____

- Budži (kulaki) _____

- Čeka _____

- Latviešu leģions _____

- Kurzemes cietoksnis _____

2. Izlasi Kārļa Skalbes dzejoli „Ceļā” un veic uzdevumus!

Man acis bij aklas no putekļiem,
Kas gāzās pār Vidzemes lielceļiem,
No dzimtenes projām braucot.

Man ausis bij kurlas no rēcieniem,
No auto sirēnu brēcieniem,
Kas garām skrēja mums kaucot,
Uz lielceļiem putekļus jaucot.

Bet garām skriedams man stāstīja vējš
Par tālām svešām salām.
Es aiznesu dzimtenes putekļus
Uz savas platmales malām.

2.1. Izskaidro, kā tu saproti dzejoļa nosaukumu! Kurp, tavuprāt, dodas liriskais varonis? Ar kuru vēsturisko laiku tas varētu būt saistīts? Atbilde pamato! (2 p.)

2.2. Raksturo liriskā varoņa pārdzīvojumu! (2 p.)

2.3. Izraksti 2 spilgtākos tēlainās izteiksmes līdzekļus, raksturo tos un novērtē, kā tie atklāj liriskā varoņa pārdzīvojumu! (4 p.)

Piemērs	Izteiksmes līdzeklis	Vērtējums

3. Lasi avotus B un C! Izmantojot avotus un savas zināšanas, atbilde uz jautājumiem!

Avots B

Kad 1919. gada 26. aprīlī Liepājā nodibinājās pirmā Andrieva Niedras valdība, Latvija vienā laikā bija ieguvusi trīs valdības. Jau kopš 1918. gada decembra blakus Kārļa Ulmaņa valdībai bija savas pretenzijas pieteikusi lielnieciskā Pētera Stučkas valdība un nu, desmit dienas pēc Baltijas muižnieku inspirētā puča, Kurzemē nodibinājās Niedras valdība. Militāro spēku virspavēlnieks Rīdigers fon der Golcs neslēpj, ka šīs trešās valdības nodibināšana bija viņa rokdarbs.

Cēsu kaujās latviešu un igauņu sabiedrotie spēki guva lielu uzvaru, kas izšķīra arī Niedras valdības likteni. 27. jūnijā tā atstāja Rīgu un devās uz Grobiņu meklēt patvērumu pie fon der Golca. Ziemeļnieki aplenca Rīgu un gatavojās padzīt vācu karaspēku no visas Latvijas teritorijas, bet

ieņemamās Sabiedroto militārie pārstāvji, novēršot tālākas sadursmes. Sabiedroto apsvērumos bija novērst pretlieliniecisko spēku savstarpējo cīņu. Tas arī noveda pie Strazdumuižas pamiera, ko noslēdza 3. jūlijā.

Šilde Ā. „Pirmā Republika”, Grāmatu draugs, 1982

Avots C

Kopīgā uzbrukumā pret Padomju Latviju devās vācu landesvērs un fon der Golca dzelzsdivīzija, krievu baltgvardi un latviešu buržuāzijas karaspēka daļas jeb tā sauktā Latvijas armija. Tomēr jau 1919. gada jūnijā starp fon der Golca vāciešiem, kas virzījās uz Cēsīm un Raunu, un baltigauņiem un Ziemeļlatvijas brigādi, kas nāca no ziemeļiem, notika asiņaina sadursme, aiz kuras slēpās Vācijas un Anglijas imperiālisma pretrunas Baltijā. Kaut gan amerikāņu misijas vadītājs Grīns abas „karojošās puses” centās samierināt, lai visus kontrrevolūcijas spēkus apvienotu un virzītu tālāk uz Petrogradu, angļi vāciešus piespieda atkāpties, atstājot arī Rīgu. Pie varas ar angļu palīdzību atpakaļ nāca Ulmaņa „valdība”.

„Latvijas PSR vēsture. No vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām.”, 2. sējums, red. A. Drīzulis, Rīga, „Zinātne”, 1986

3.1. Kādi notikumi Latvijas vēsturē aprakstīti avotos B un C? (1 p.)

3.2. Kādi valstiskuma modeļi pastāv avotos B un C aprakstītajā laikā Latvijā? Kādu sabiedrības grupu intereses tie pārstāv? (6 p.)

- _____

- _____

- _____

3.3. Kuru Latvijas valdības modeli atbalsta avota autors? (2 p.)

Avots B _____

Avots C _____

3.4. Kas ir kopīgs avotu B un C autoru sniegtajā notikumu vērtējumā? (1 p.)

3.5. Kādas intereses Latvijā pārstāv ģenerālis Rīdigers fon der Gols? (1 p.)

Avots D

Krons nebija pārliecināts, ka vara paliks viņa rokās. Viņš baidījās, ka arī pret viņu sacelsies tā bērni un viņam būs lemts tāds pats liktenis, kādu viņš bija sagādājis savam tēvam Urānam. Viņš baidījās no saviem bērniem. Tāpēc Krons pavēlēja savai sievai Rejai atnest tam visus viņai piedzimušos bērnus un bez žēlastības tos aprija. Krons jau piecus bija aprijis: Hestiju, Demētru, Hēru, Aīdu un Poseidonu. Reja negribēja zaudēt arī savu pēdējo bērnu. Pēc savu vecāku, Urāna un Gējas padoma viņa devās uz vientuļo Krētas salu, un tur dziļā alā viņai piedzima jaunākais dēls Zevs.

Skaistais un varens dievs Zevs izauga un sasniedza spēka gadus. Viņš sacēlās pret savu tēvu un piespieda to atdot atpakaļ aprītos bērnus. Vienu pēc otra Krons no savas mutes izgrūda savus bērnus, skaistos un gaišos dievus. Viņi sāka cīņu ar Kronu un titāniem par varu pasaulē.

N.Kūns „Sengrieķu mīti un varoņteikas”, Rīga, 1959

4. Nosaki, kuri no avotā minētajiem grieķu mitoloģiskajiem tēliem ir Olimpa dievi! Kāda ir to atbildības sfēra grieķu mitoloģiskajos priekšstatos? (12 p.)

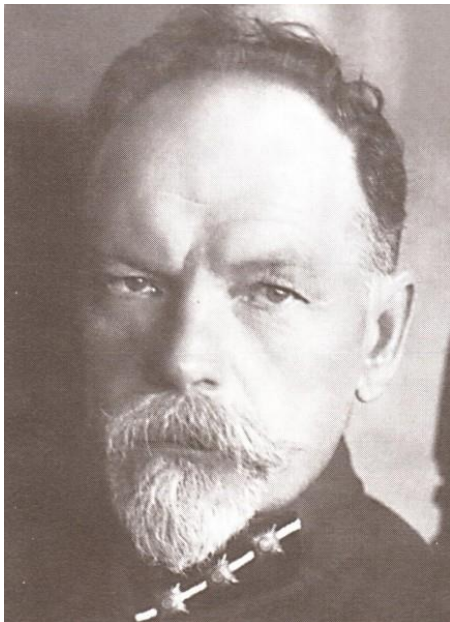
5. Aplūko attēlus un katram apvelc 2 atbilstošus aprakstus! (20 p.)

- Mākslinieks Valdemārs Tone
- Glezna „Pie loga”
- Mākslinieks Vilhelms Purvītis
- Glezna „Rudens”

- Nacionālā kino balva „Zaļā vārna”
- Splendid Palace
- K.Suns
- Nacionālā kino balva “Lielais Kristaps”

- Jorģis Zemitāns
- Dāvids Sīmansons
- Rīgas ģenerālgubernators
- Latvijas armijas virspavēlnieks

- Latvijas Nacionālā opera un balets
- Direktors Zigmars Liepiņš
- Direktors Ojārs Rubenis
- Latvijas Nacionālais teātris

- Rīgas Sv. Jāņa baznīca
- Ēka būvēta baroka stilā
- Rīgas Sv. Jura baznīca
- Ēka būvēta gotikas stilā

- Komponists Mārtiņš Brauns
- „Vētra nāk”
- „Saule, Pērkons, Daugava”
- Komponists Imants Kalniņš

- Piemineklis Kārlim Ulmanim
- Piemineklis atrodas Vērmaņdārzā
- Piemineklis atrodas Esplanādē
- Piemineklis Oskaram Kalpakam

- Bauskas pils
- Dainis Īvāns
- Imants Lancmanis
- Rundāles pils

- Filma veidota pēc Anšlava Eglīša romāna motīviem
- „Homo Novus”
- „Bille”
- Filma veidota pēc Augusta Deglava romāna motīviem

- Atrodas Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja krātuvē
- Atrodas Latvijas Nacionālās bibliotēkas Gaismas pils piektajā stāvā
- Dainu skapis
- Indriķa hronikas manuskripts

**6. Uzraksti pārspriedumu par tematu “Kā mākslas darbi palīdz saprast tautas vēsturi?”
Argumentācijā raksturo vismaz 2 konkrētus mākslas darbu (daiļdarbu, filmu, teātra
izrāžu u.tml.) piemērus un atklāj savu pieredzi! (Apjoms 200-250 vārdi.) (20 p.)**

Uzmetums